

папери) та інших сфер господарської діяльності. Бізнесу надаються послуги щодо: реєстрації, страхування, безпеки та захисту, зв'язку та інформатизації, освіти та культури, транспорту, сільського господарства, фінансів та інших сфер господарської діяльності.

Загалом у Єдиному державному порталі адміністративних послуг існує 25 тематик, 13 з яких стосуються громадян, 12 – бізнесу [5; 153].

Важливою перевагою зазначеного portalу є наявність інформації про центри надання адміністративних послуг всієї України, їх назви, адреси, розпорядок роботи та уся інша інформація, яка може бути потрібна користувачам. Така ж інформація міститься і про органи державної влади.

В Україні також існують такі портали як «Кабінет електронних сервісів», «Он-лайн будинок юстиції», «Електронні сервіси» та багато інших.

Функціонування великої кількості веб-порталів щодо надання електронних адміністративних послуг є причиною незібраності інформації, перешкодою для створення «єдиного вікна», зумовлює додаткові витрати державного бюджету на створення нових веб-порталів, що забезпечують надання електронних послуг Єдиним державним порталом адміністративних послуг. Наслідком неінтегрованості також є необхідність додаткової ідентифікації громадян, що несе за собою значні незручності.

Отже, фундамент надання електронних адміністративних послуг в Україні покладений і має багато позитивних моментів, одними з яких є заощадження часових та матеріальних ресурсів, спрощення порядку отримання послуг, підвищення якості їх надання тощо. Попит на електронні послуги в Україні зростає, тому створюються відповідні портали та сервіси, одним з яких є Єдиний державний портал адміністративних послуг. Основними його функціями є: доступ громадян до інформації про адміністративні послуги, доступність заповнення заяв та документів в електронній формі, отримання інформації про хід справи, її результат, а також можливість оплати послуги дистанційно. Найбільш вагомою проблемою, яка не дозволяє завершити процес побудови зразкової моделі електронного урядування, є розпорошеність інформації, яка розміщена на вебсайтах. Доцільним кроком є інтеграція інформаційних сервісів органів державної влади та місцевого самоврядування до Єдиного державного portalу адміністративних послуг та їх ефективної взаємодії. Варто зазначити, що ефективність функціонування сервісів залежить також від удосконалення чинного законодавства, заохочення громадян отримувати послуги саме в електронному вигляді та приділення уваги спеціальному навчанню державних службовців, які надають адміністративні послуги.

Список використаних джерел

1. Соломко Ю. І. Стан упровадження електронних послуг: результати реалізації концепції розвитку системи електронних послуг в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2018. Вип. 3. С. 102–109.
2. Соломко Ю. Електронне урядування: поняття, сутність, принципи та напрями розвитку. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 2. С. 135–143.
3. Брназюк О. Адміністративні електронні послуги: поняття та умови впровадження в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 5. С. 196–199.
4. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII.
5. Соломко Ю. І. Надання адміністративних послуг в електронній формі на державному рівні. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 1. С. 151–157.

Рибалкін Андрій Олександрович

доцент кафедри загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент

Чередниченко Олексій Юрійович

слухач магістратури юридичного факультету

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ НОРМОТВОРЧОСТІ

Становлення України як незалежної, демократичної, соціальної і правової держави, визначення Європейського курсу зумовило об'єктивну необхідність оновлення системи законодавства, в тому

числі шляхом створення якісних за формою і змістом нормативно-правових актів та їх систематизації. Досягнення зазначеної мети значною мірою залежить від стану наукового опрацювання проблемних аспектів нормотворчості.

Серед науковців, до сфери наукового інтересу яких увійшли питання нормотворчості, можна відмітити С. Алексєєва, С. Головатого, Д. Керимова, С. Комарова, Л. Мурашко, А. Піголкіна, П. Рабіновича, В. Сирих, О. Скрипнюка, Р. Халфіну та ін.

Слід акцентувати, що нормативно-правова база є одним із основних засобів дієвого управління державними справами. Від досконалості законодавства залежить як соціально-економічний розвиток країни загалом, так і добробут кожного громадянина. Нормативно-правовий акт є ефективним та якісним, якщо він відповідає суспільним потребам і реально врегульовує суспільні відносини відповідно до поставленої мети його прийняття. Національне законодавство містить недоліків як технічного, так і змістовного характеру. І це, є однією із причин посилення проявів правового нігілізму у суспільстві. Нагальною необхідністю є підвищення рівня професійної компетентності органів державної влади та їх посадових осіб, які є відповідальними за нормотворчий процес у державі та його наслідки.

У науковій літературі, як правило, нормотворчість та правотворчість використовуються як тотожні поняття [1, с. 124; 2, с. 145], оскільки правники вбачають у правотворчості процес створення правових норм з метою регулювання суспільних відносин. Дане розуміння дійсно має сенс, адже правотворчість стосується офіційної діяльності держави її органів та посадових осіб і здійснюється з дотриманням певної процедури їх прийняття та має відповідний механізм забезпечення та реалізації, а створення взагалі соціальних норм (які, можуть бути правовими, моральними, технічними, релігійними, статутними тощо) може не мати офіційного характеру та визначеної процедури встановлення. Проте, зміст правотворчості є більш ширшим, ніж нормотворчість, оскільки в результаті правотворчості твориться право в об'єктивному його розумінні.

Традиційно нормотворчий процес визначається як форма владної діяльності уповноважених суб'єктів (насамперед держави), спрямованої на утворення нормативно-правових актів, за допомогою яких у чинну юридичну систему запроваджуються, змінюються чи скасовуються правові норми [3, с. 15; 4, с. 146].

Слід зазначити, що саме за результатами нормотворчої роботи (якістю законів та інших нормативно-правових актів) можна зробити висновок про державу в цілому, ступінь її демократичності, цивілізованості тощо.

Підвищення якості нормативно-правових актів підтверджується тим, що вони в першу чергу необхідні для людей, суспільства, адже будь-яка помилка законодавця, як наслідок має порушення інтересів громадян. Можна навести чимало прикладів із вітчизняної практики, коли наша економіка, соціальна і духовна сфери потерпали через науково необґрунтовані нормативно-правові акти. Наприклад, «Закон про економічну самостійність України» був символічною даниною часу боротьби за незалежність, а не документом конкретної дії. Світова практика також має приклади помилок законодавчих органів. Достатньо навести факт законодавчої заборони в США виробництва і вживання алкоголю в період великої депресії, що викликало зростання контрабанди, мафії і злочинності в цілому [5, с. 126].

Може скластися враження, що знання основ нормотворчого процесу лише для тих, хто його здійснює. Проте це не так, оскільки створення правових норм – один із напрямів діяльності, який притаманний не тільки органам державної влади та місцевого самоврядування.

Також слід відмежовувати від нормотворчості таке поняття, як законотворчість, яке є більш вузьким за обсягом, оскільки має спеціального суб'єкта – законодавчий орган (у нашій державі єдиним органом законодавчої влади є парламент) за результатами діяльності якого приймаються закони [6, с. 11]. Взагалі законотворчість – це чітко врегульована Конституцією України та Регламентом Верховної Ради України діяльність спеціально уповноважених органів і посадових осіб, що полягає у творенні законів. Ця діяльність здійснюється в кілька послідовних етапів або стадій. У загальному вигляді законодавчий процес складається з таких етапів: законодавча ініціатива (розробка законопроекту та внесення його до парламенту); попередній розгляд та підготовка законопроекту в парламентських комітетах; розгляд (парламентські читання) та прийняття закону Верховною Радою; підписання закону Президентом України; опублікування закону; набрання чинності законом [7, с. 49].

Досліджуючи відмінні риси зазначених вище понять, слід враховувати не лише зовнішні їх зв'язки, а й внутрішні елементи їх змісту.

Очевидно, що в юридичній літературі відсутнє однозначне розуміння нормотворчості та співвідношення його із суміжними поняттями. Наявність різних поглядів свідчить про те, що

проблема нормотворчості є складною та має багаторівневий характер.

Отже, під нормотворчістю слід розуміти специфічну форму діяльності органів державної влади (як правило), яка полягає у виданні, зміні чи скасуванні правових норм та має на меті врегулювання суспільних відносин шляхом нормативного закріплення міри свободи й справедливості.

Список використаних джерел

1. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. Вид. 4-те, доп. і перероб. Київ : Правова єдність : Алерта, 2014. 524 с.
2. Цвік м. В., Петришин О. В., Авраменко Л. В. Загальна теорія держави і права : підруч. для студентів юрид. вищ. навч. закл.; за ред. д-ра юрид. наук, проф. акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф. акад. АПрН України О. В. Петришина. Харків : Право, 2014. 524 с.
3. Михайліна Т. В. Загальнотеоретичний аналіз складових елементів категорії «нормотворчість». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2015. Вип. 13 (1). С. 15–17.
4. Голубовська І. О. Багатомовний юридичний словник-довідник; відп. ред. І. О. Голубовська. І. Ю. Штиченко. Київ : Київський університет, 2012. 543 с.
5. Ющик О. І. Теоретичні основи законодавчого процесу : монографія. Київ : Парлам. вид-во, 2004. 519 с.
6. Плавич В. П. Феномен нормотворчості та його співвідношення із суміжними категоріями: правотворчість, законотворчість, правотворчий та законотворчий процеси. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. Київ, 2017. Вип. 62. С. 11–16.
7. Наливайко Л. Р., Беляєва М. В. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права. Київ : Хай-Тек Пресс, 2013. 408 с.

Задаля Дмитро Костянтинович

доцент кафедри загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент

Чабаненко Тетяна Олександрівна

студентка юридичного факультету

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ

Дослідження особливостей взаємодії та взаємозв'язку демократичної, правової держави та громадянського суспільства протягом тривалого часу були суперечливими та неоднозначними. Поступово в наукових підходах посилювалась тенденція, відповідно до якої суперечності між правовою державою та громадянським суспільством почали зникати.

Свідченням дослідження проблем взаємодії держави і громадянського суспільства є праці В. Бабкіна, М. Байтіна, А. Венгерова, Г. Гаджієва, Р. Дарендорфа, К. Гельвеція, В. Ковальчука, М. Козюбри, О. Петришина, В. Погорілка, Б. Кістяківського, М. Палієнка, П. Рабіновича, В. Ткаченка, Ю. Тодика, Г. Шершеневича, Ю. Шемшученко та ін.

У контексті порівняння досліджуваних понять у науковій літературі існують думки про «позитивність» громадянського суспільства та негативність державної влади, яка асоціюється з бюрократизмом, нехтуванням людськими потребами, примусом, насильством, усілякими утисками тощо. Також існує думка, що за умови зникнення одного з цих «явищ» одразу всі його ознаки разом із функціями перейдуть до іншого, і ми отримаємо такий політико-правовий витвір, який уже не буде ні державою, ні громадянським суспільством [1, с. 174]. Усе це свідчить про те, що без держави не може бути громадянського суспільства, а без останнього неможливе існування повноцінної правової держави, оскільки вони є органічними аспектами одного цілісного життя людини і сучасного цивілізованого суспільного буття.

Громадянське суспільство зовсім не заперечує державу чи наявність та необхідність державної влади. Зокрема, громадянське суспільство може активно формуватися та функціонувати лише тоді, коли цьому сприятимуть відповідні державні засади, державна організаційна діяльність, яка прокладатиме шлях для втілення у практику суспільного життя найефективніших чинників його розвитку. Фактично правова держава постає політичним інструментом формування громадянського